

Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av InvestEU-programmet*(COM(2020) 403 final – 2020/0108 (COD))***Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2015/1017 vad gäller inrättandet av ett instrument för solvensstöd***(COM(2020) 404 final – 2020/0106 (COD))**(2020/C 364/19)*Huvudföredragande: **Ronny LANNOO**

Remiss	Rådet, 11.6.2020 Parlamentet, 17.6.2020
Rättslig grund	Artiklarna 172, 173, 175 tredje stycket, 182.1 och 304 i EUF-fördraget
Ansvarig sektion	Sektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning
Presidiets beslut	9.6.2020
Antagande vid plenarsession	16.7.2020
Plenarsession nr	553
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	208/0/8

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Redan sedan början av covid-19-krisen har EESK i olika förklaringar uttryckt sin övertygelse om att en övergripande europeisk återhämtningsplan är den enda utvägen för att hantera konsekvenserna av pandemin och återuppbygga en mer hållbar och motståndskraftig europeisk ekonomi i dessa tider av stor osäkerhet.

1.2 EESK välkomnar därför det ambitiösa återhämtningspaket som kommissionen lagt fram och betonar att återhämtningen endast kan lyckas om vi har ett starkt och enhälligt politiskt ledarskap. EESK insisterar på att införandet av dessa åtgärder speglar hur akut den alarmerande socioekonomiska situationen är.

1.3 För att säkerställa en snabb och hållbar återhämtning för den europeiska ekonomin är det mycket viktigt att erforderliga ekonomiska resurser ställs till förfogande. EESK stöder därför helhjärtat en förstärkning av EU:s budget och uppmanar EU:s beslutsfattare att nå en snabb överenskommelse om både nästa fleråriga budgetram 2021–2027 och det nya återhämtningsinstrumentet, Next Generation EU.

1.4 EESK välkomnar förstärkningen av InvestEU-programmet och det kompletterande instrumentet för solvensstöd, och efterlyser en snabb överenskommelse om dessa förslag för att se till att båda programmen kan tas i bruk snabbt och att ett tillräckligt antal stödberättigande projekt kan utarbetas för att dra nytta av dem.

1.5 Med tanke på att nästan hela InvestEU kommer att anslås inom ramen för Next Generation EU och inte inom den fleråriga budgetramen 2021–2027, vilket innebär att programmet kommer att behöva genomföras före 2026 års utgång, uppmanar EESK lagstiftarna att vidta åtgärder för att säkerställa att det inte uppstår ett finansieringsunderskott efter 2026 och innan den fleråriga budgetramen för tiden efter 2027 inleds.

1.6 EESK upprepar sitt stöd⁽¹⁾ för kommissionens mål att stärka investeringsverksamheten i EU inom ramen för EU:s nästa långtidsbudget. Detta har fått ännu större betydelse mot bakgrund av den ekonomiska nedgången till följd av covid-19-pandemin.

1.7 EESK stöder ständigt inriktningen på långsiktiga investeringsprojekt som är av stort allmänintresse, samtidigt som man respekterar kraven på hållbar utveckling. Det är av avgörande betydelse att covid-19-krisen inte leder till att EU försummar de medellångsiktiga och långsiktiga målen i den europeiska gröna given, strategin för hållbar tillväxt 2020 och den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

1.8 EESK anser att InvestEU-programmet lämpar sig särskilt väl för att ge långsiktig finansiering och stödja unionens politik i återhämtningen från en djup ekonomisk och social kris. Kommittén betonar vikten av att det tydligt fastställs vilka projekt som kan komma i fråga för stöd inom ramen för det nya femte politikområdet, eftersom detta är avgörande för att skapa komplementaritet med övriga fyra politikområden. EESK förespråkar också en bredare definition av innovation som går längre än informationsteknik och digitalisering. Små och medelstora företag, särskilt mikroföretag och småföretag, är mycket hårt drabbade av den rådande krisen och bör därför uttryckligen vara stödberättigade inom ramen för det nya femte politikområdet. Här är ett strukturellt samarbete mellan genomförandepartnerna och myndigheterna på europeisk, nationell och regional nivå väsentligt.

1.9 EESK efterlyser särskilda och tydliga riktlinjer som syftar till att fastställa vilka projekt som kan dra nytta av InvestEU, samt om möjligheterna till synergieffekter mellan de många EU-programmen, och därigenom till att säkerställa att de genomförs på ett lämpligt och effektivt sätt.

1.10 Covid-19-krisen har påverkat alla EU-medlemsstater. Vissa länder har dock drabbats hårdare än andra. EESK betonar att återhämtningen efter covid-19-krisen inte får leda till större skillnader mellan medlemsstaterna.

1.11 Mot bakgrund av detta välkomnar EESK det nya instrumentet för solvensstöd, och understryker vikten av att se till att det verkligen kan gynna de medlemsstater vars ekonomier har påverkats mest av covid-19-pandemins effekter. Även om det är mycket viktigt att säkerställa en snabb återhämtning är det lika viktigt att de tillgängliga medlen tilldelas företag med bärkraftiga affärsmodeller. Detta skulle bidra till att skapa en hållbar och motståndskraftig europeisk ekonomi.

1.12 EESK understryker de europeiska finansmarknadernas roll när det gäller att se till att dessa instrument kan mobilisera de förväntade investeringsbeloppen, liksom den ledande rollen för Europeiska investeringsbanksgruppen (EIB) och Europeiska investeringsfonden (EIF) samt det stora behovet av en lämplig struktur för genomförandepartnerna, särskilt på nationell nivå. Det är viktigt att flödet av medel via EIB-gruppen samt utvecklingsbankerna och utvecklingsinstitutionerna är insynsvänligt, tydligt och lättillgängligt.

2. Bakgrundsinformation

2.1 Covid-19-krisen, som först och främst utgör ett akut hot mot människors hälsa, har lett till en allvarlig ekonomisk och social chock med en kraftigt minskad produktivitet i ekonomin, en snabb ökning av arbetslösheten och försämrad levnadsstandard (minskad realinkomst, osäkerhet kring jobben, begränsad rörlighet) och en drastisk minskning av utrikeshandelsomsättningen både inom EU och med tredjeländer. Krisen har också medfört en kraftig försämring av indikatorerna för de offentliga finanserna och en nedgång i investeringarna.

2.2 Den 27 maj 2020 tillkännagav kommissionen den ambitiösa återhämtningsplanen Next Generation EU, och ett reviderat förslag till en övergripande EU-budget för 2021–2027⁽²⁾.

2.3 I nästa fleråriga budgetram 2021–2027 avser kommissionen att förse EU:s ekonomi med ett investeringsprogram som kan ta hänsyn till tvärgående mål i fråga om förenkling, flexibilitet, synergieffekter och samstämmighet mellan relevanta EU-politikområden. Behovet av ett sådant investeringsprogram har ökat ytterligare till följd av covid-19-pandemin.

(1) EESK:s yttrande "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av InvestEU-programmet" (EUT C 62, 15.2.2019, s. 131).

(2) Meddelande om återhämtningsplanen: "EU vid ett vägskal – bygga upp och bygga nytt för nästa generation"

2.4 Därför drog kommissionen tillbaka sitt tidigare förslag till **InvestEU-programmet**, som lades fram i maj 2018, och lade fram ett nytt förslag⁽³⁾, som återspeglar den partiella överenskommelse som nåddes mellan Europaparlamentet och rådet redan i april 2019.

2.5 För att ge InvestEU-programmet större möjligheter att reagera på den ekonomiska och sociala kris som orsakats av covid-19-pandemin föreslår kommissionen att den finansieringsram som planerades för det ursprungliga InvestEU-programmet utökas för att avspegla de större totala investeringsbehoven och en situation med ökad risk.

2.6 Det nya förslaget utvidgar dessutom InvestEU-programmets tillämpningsområde genom att skapa ett femte politikområde, faciliteten för strategiska investeringar, som tillgodoser den europeiska ekonomins framtida behov och säkrar eller upprätthåller ett strategiskt oberoende inom nyckelsektorer.

2.7 Det förstärkta InvestEU-programmet skulle kunna stödja företag i återhämtningsfasen och samtidigt, i linje med de ursprungliga målen, garantera ett starkt fokus från investerarnas sida på unionens prioriteringar på medellång och lång sikt, t.ex. den gröna och den digitala omvandlingen.

2.8 Kommissionen har också lagt fram ett förslag⁽⁴⁾ till ett tillfälligt instrument som bygger på eget kapital, **instrumentet för solvensstöd**.

2.9 Instrumentet för solvensstöd skulle stödja företag med en i övrigt bärkraftig affärsmodell som har solvensproblem till följd av covid-19-krisen. Syftet är att hjälpa dem att ta sig igenom denna svåra period så att de därefter kan bidra till återhämtningen. Ett annat syfte med förslaget är att motverka de förväntade snedvridningarna på den inre marknaden, med tanke på att vissa medlemsstater kanske inte har tillräckliga budgetmedel för att ge tillräckligt stöd till behövande företag.

2.10 Det förväntas att instrumentet för solvensstöd ska inrättas snarast möjligt under 2020, senast i början av oktober, så att det snabbt blir operativt med full kapacitet under 2021.

3. Allmänna kommentarer

3.1 EESK upprepar⁽⁵⁾ sitt stöd för InvestEU-programmet och en fortsättning och utvidgning av ett finansieringsinstrument baserat på garantiprincipen. Kommittén anser att detta är mycket viktigt, inte minst med tanke på den långsiktiga utvecklingen och förvaltningen av EU:s budget.

3.2 EESK välkomnar den ytterligare kapaciteten för InvestEU-programmet, tack vare vilken storleken på EU-garantin kommer att uppgå till 75,2 miljarder euro (i löpande priser och inbegripet det nya politikområdet för strategiska investeringar), för att leda till ytterligare investeringar på 1 biljon euro. EESK efterlyser en balanserad fördelning av medlen mellan de politiska målen.

3.3 EESK välkomnar införandet av ett femte politikområde, området för strategiska europeiska investeringar, till vilket 31,2 miljarder euro kommer att anslås från EU-garantin för att stödja investeringar i strategiska sektorer och centrala värdekedjor, bl.a. sådana som är avgörande för den gröna och den digitala omställningen.

3.4 Kommittén betonar vikten av att tydligt fastställa vilka projekt som kan komma i fråga för stöd inom ramen för det femte politikområdet, eftersom detta syftar till att skapa komplementaritet med övriga fyra politikområden. EESK förespråkar också en bredare definition av innovation som går längre än informationsteknik och digitalisering. Det bör uttryckligen anges att små och medelstora företag, särskilt mikroföretag och småföretag, också är berättigade till stöd inom ramen för detta politikområde. Detta är ännu viktigare mot bakgrund av minskningen av den EU-garanti som anslås till politikområdet för små och medelstora företag – från 11,25 miljarder euro till 10,17 miljarder euro (i löpande priser) – jämfört med kommissionens ursprungliga förslag. Här är ett strukturellt samarbete mellan genomförandepartnerna och finansförmedlarna, samt med myndigheter på europeisk, nationell och regional nivå väsentligt.

⁽³⁾ Förslag till förordning om inrättande av InvestEU-programmet

⁽⁴⁾ Förslag till förordning om inrättande av ett instrument för solvensstöd

⁽⁵⁾ EESK:s yttrande "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av InvestEU-programmet" (EUT C 62, 15.2.2019, s. 131).

3.5 EESK understryker att investeringar i kompetens är avgörande för omställningen till en grönare och rättvis ekonomi, och därför bör sociala investeringar inte försummas inom InvestEU-programmet.

3.6 Många små och medelstora företag, särskilt mikroföretag och småföretag, lider i hög grad av covid-19-krisen och de nedstängningsåtgärder som de flesta EU-länder vidtagit. Därför är det mycket viktigt att se till att tillräckliga medel ställs till förfogande för att de ska kunna återhämta sig från krisen. Detta stöd måste vara efterfrågestyrt, vilket innebär att både skuld- och egetkapitalprodukter måste vara tillgängliga. Eftersom garantikapaciteten inom politikområdet för små och medelstora företag minskar, bör denna minskning kompenseras genom att de små och medelstora företagens portföljer, särskilt småföretags och mikroföretags portföljer, omfattas av politikområdet för strategiska investeringar. Detta ska åtföljas av proportionella rapporteringskrav för att undvika att skapa alltför stora administrativa bördor för de minsta företagen med knappa resurser, eftersom det skulle avskräcka dem från att söka stöd från InvestEU. Genomförandepartnerns och finansförmedlarnas roll är avgörande för att säkerställa att medlen når dessa företag.

3.7 Under den rådande krisen har det blivit särskilt viktigt med politiska åtgärder och stöd från myndigheternas sida. Myndigheternas förmåga att stödja de sektorer och företag som drabbas hårdast av krisen varierar dock kraftigt mellan EU:s medlemsstater.

3.8 EESK välkomnar därför det nya instrumentet för solvensstöd och att instrumentet, även om det är öppet för alla medlemsstater, kommer att inriktas på de länder vars ekonomier drabbats hårdast av covid-19-pandemins effekter och/eller där tillgången till statligt solvensstöd är mer begränsad. Kommittén instämmer i att stöd uteslutande bör ges till företag med bärkraftiga affärsmodeller som inte befann sig i svårigheter före covid-19-krisen. Vi välkomnar dessutom att instrumentet införlivas i Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi). För att säkerställa en effektiv användning av medlen bör flexibla övergångar till och från övriga politikområden inom Efsi tillåtas. Slutligen bör man planera för en välbalanserad marknadsbaserad fördelning av tillgängliga medel mellan produkter baserade på eget kapital respektive på därmed likställt kapital, t.ex. efterställda lån.

3.9 En dubbel omställning (grön och digital) uppmuntras inom ramen för instrumentet för solvensstöd. Dessa villkor måste också vara realistiska och genomförbara för mikroföretag, småföretag och traditionella sektorer.

3.10 Covid-19-krisen har påverkat alla EU-medlemsstater. Vissa länder har dock drabbats hårdare än andra. EESK betonar att återhämtningen efter covid-19-krisen inte får leda till större skillnader mellan medlemsstaterna. Inga geografiska kvoter har fastställts vare sig för InvestEU eller för det nya instrumentet för solvensstöd, men EESK välkomnar att styrelsen kommer att fastställa särskilda gränser för geografisk koncentration.

3.11 Den förenkling, ökade öppenhet och större potential för synergieffekter som inrättandet av InvestEU som ett övergripande finansieringsinstrument innebär har fått ännu större betydelse med tanke på inrättandet av investeringsplanen inom den gröna given och övriga delar av återhämtningsplanen för Europa. EESK efterlyser särskilda och tydliga riktlinjer som syftar till att fastställa vilka projekt som är stödberättigande och möjligheter till synergieffekter mellan de många EU-programmen, och därigenom till att säkerställa att de genomförs på ett lämpligt och effektivt sätt.

3.12 Covid-19-krisen får inte leda till att EU försummar de medellångsiktiga och långsiktiga målen i den europeiska gröna given, strategin för hållbar tillväxt 2020 och den europeiska pelaren för sociala rättigheter. I en nyligen antagen resolution⁽⁶⁾ framhöll EESK att Europa måste finansiera verksamhet som uppfyller två kriterier: dels en omställning av strategisk produktion för att göra Europa oberoende, särskilt när det gäller hälsoskydd och hälsoinsatser, och för att tillhandahålla högkvalitativa arbetstillfällen, dels en inriktning på hållbara investeringar som är socialt ansvarsfulla och miljövänliga. Små och medelstora företag, precis som stora företag och sociala företag, skulle kunna spela en avgörande roll i en omstrukturering av det europeiska produktionssystemet.

Bryssel den 16 juli 2020.

Luca JAHIER
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽⁶⁾ EESK:s förslag till återuppbyggnad och återhämtning efter covid-19-krisen